

Llengua i Cultura Llatines

Les humanitats i el plantejament d'una educació humanista a la civilització europea van intrínsecament lligades a la tradició i l'herència cultural de l'antiguitat clàssica. Una educació humanista situa les persones i la seva dignitat com a valors fonamentals, preparant-les per viure com a ciutadans democràtics actius i guiant-les cap a l'assoliment de les competències que necessiten per participar efectivament en els processos democràtics, en el diàleg intercultural i en la societat en general. A través de l'aprenentatge d'aspectes relacionats amb la llengua, la cultura i la civilització romana, la matèria de Llengua i Cultura Llatines permet fer una reflexió profunda sobre el present i sobre el paper que l'humanisme pot i ha d'exercir davant dels reptes i els desafiaments del segle XXI. Aquesta matèria conté, a més, un valor instrumental per a l'aprenentatge de llengües, literatura, religió, història, filosofia, dret, política o ciència, proporcionant un substrat cultural que permet comprendre el món, els esdeveniments i els sentiments i contribuint a l'educació cívica i cultural de l'alumnat.

A més, aquesta matèria ha de contribuir a capacitar l'alumnat per fer una gestió eficaç de la informació en els processos de selecció, reelaboració i construcció de coneixement. L'enfocament que s'adopti ha de capacitar els estudiants per aplicar de forma integrada els sabers desenvolupats, ja sigui en la producció de textos que responguin a un format i una situació determinats o en el disseny d'una recerca experimental aplicada a la comprovació d'una hipòtesi o el desenvolupament de solucions a problemes aplicats en contextos diversos partint sempre del coneixement i la comparació amb el món clàssic romà. De la mateixa manera, la matèria ha de fer possible que, partint dels aprenentatges desenvolupats i de la capacitat d'argumentació, amb criteris lògics i ètics, l'alumnat adopti una posició convenientment justificada i prengui decisions coherents davant d'una problemàtica cultural, social, política, econòmica, ambiental o de qualsevol tipus que afecti el món actual, tenint sempre com a referència el llegat de la cultura romana i el seu posicionament davant problemàtiques similars.

Llengua i Cultura Llatines, matèria de modalitat en el batxillerat d'humanitats i ciències socials, té com a principal objectiu el desenvolupament d'una consciència crítica i humanista des d'on poder comprendre i analitzar les aportacions de la civilització llatina a la identitat europea, i l'adquisició de tècniques de traducció que permeten a l'alumnat utilitzar les fonts primàries d'accés a l'antiguitat romana com a instrument privilegiat per coneixer-ne, comprendre'n i interpretar-ne els aspectes principals. Per això, aquesta matèria es vertebrat al voltant de tres eixos: el text i la traducció, l'aproximació crítica al món romà i l'estudi del patrimoni i el llegat de la civilització llatina.

La traducció es troba al centre dels processos d'ensenyament i aprenentatge de les llengües i les cultures clàssiques. Sota la guia docent, l'alumnat de Llengua i Cultura Llatines contextualitza, localitza i identifica els elements essencials d'un text i progrés en els coneixements de la fonètica, el lèxic, la morfologia i la sintaxi llatines. A més, la traducció és un procés clau que permet activar sabers de caràcter lingüístic i no lingüístic al mateix temps. El text —original, adaptat, en edició bilingüe o traduït, en funció de la situació— és el punt de partida des del qual l'alumnat mobilitza tots els sabers per, partint-ne de la contextualització, concretar una lectura comprensiva i una interpretació raonada del contingut. Les tècniques i les estratègies implicades en el procés de traducció contribueixen a desenvolupar la capacitat de negociació per a la resolució de conflictes, i la constància i l'interès per revisar el propi treball. Permet, a més, que l'alumnat entri en contacte amb les possibilitats que ofereix aquesta tasca per al seu futur personal i professional en un món globalitzat i digital, a través del coneixement i de l'ús de diferents recursos, tècniques i eines.

Així mateix, la matèria de Llengua i Cultura Llatines parteix dels textos per afavorir una aproximació crítica a les aportacions més importants del món romà en la seva qualitat de sistema integrador de diferents corrents de pensament i d'actituds èтики i estètiques que

conformen l'àmbit europeu. Aquesta aproximació és especialment rellevant per adquirir un judici crític i estètic en les condicions canviants d'un present en evolució constant. Aquesta matèria prepara l'alumnat per comprendre críticament idees relatives a la pròpia identitat, a la vida pública i privada, a la relació de l'individu amb el poder i a fets sociopolítics i històrics, per mitjà de la comparació entre els models de vida de l'antiga Roma i els actuals, contribuint així a desenvolupar la seva competència ciutadana.

L'estudi del patrimoni cultural, arqueològic i artístic romà, material i immaterial, mereix una atenció específica i permet observar i reconèixer a la nostra vida quotidiana l'erència directa de la civilització llatina. L'aproximació als processos que afavoreixen la sostenibilitat d'aquest llegat —preservació, conservació i restauració— comporta, també, una oportunitat perquè l'alumnat conegui les possibilitats professionals en l'àmbit de museus, biblioteques o gestió cultural i conservació del patrimoni.

Les competències s'han de treballar a partir de situacions d'aprenentatge, en contextos reals o significatius, que convidin l'alumnat a la reflexió, la col·laboració i l'acció.

L'assoliment de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers. Les competències específiques s'avaluaran mitjançant la posada en acció de diferents sabers, en diferents situacions, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre si. En un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers es vertebren al voltant de les competències específiques.

Els criteris d'avaluació, vinculats directament a les competències específiques, expliciten l'avaluació de les capacitats i dels sabers que cal desenvolupar, mesuren el grau de desenvolupament d'aquestes competències i concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la manera de fer-ho. El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat.

Les competències específiques de la matèria de Llengua i Cultura Llatines han estat dissenyades a partir dels descriptors operatius de les competències clau en aquesta etapa, especialment la competència plurilingüe i la ciutadana, ja esmentades. La competència plurilingüe, que té com a referent la Recomanació del Consell de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, situa el llatí i el grec com a eines per a l'aprenentatge i la comprensió de llengües en general. L'enfocament plurilingüe de la matèria de Llengua i Cultura Llatines en el batxillerat implica una reflexió profunda sobre el funcionament no només de la mateixa llengua llatina, els seus formants i les normes d'evolució fonètica, sinó també de la llengua d'ensenyament i d'aquelles que conformen el repòrtori lingüístic individual de l'alumnat, contribuint a estimar i valorar la diversitat lingüística i la relació entre les llengües des d'una perspectiva inclusiva, democràtica i lliure de prejudicis.

Aquestes competències específiques de Llengua i Cultura Llatines a batxillerat ofereixen, doncs, l'oportunitat d'establir un diàleg profund entre present i passat des d'una perspectiva crítica i humanista, i es vertebren al voltant de dos eixos principals: el primer consisteix a situar la lectura i la traducció de textos d'època clàssica i d'índole diversa, originals o adaptats, com el procés nuclear en l'aprenentatge de les llengües clàssiques i porta d'accés a la seva cultura i civilització, activant simultàniament els sabers de caràcter lingüístic i no lingüístic. El segon eix implica el desenvolupament d'eines que afavoreixin la reflexió crítica, personal i col·lectiva al voltant dels textos i del llegat material i immaterial de la civilització llatina i la seva aportació fonamental a la cultura, la societat, la política i la identitat europea.

Els criteris d'avaluació de la matèria asseguren l'assoliment de les competències específiques per part de l'alumnat, de manera que es presenten vinculats a aquestes. En la seva formulació competencial, es plantegen enunciants el procés o la capacitat que l'alumnat ha d'adquirir i el context o la manera d'aplicació i ús d'aquest procés o capacitat.

L'anivellament dels criteris d'avaluació s'ha adequat al desenvolupament de l'alumnat en l'etapa de batxillerat i a la seva maduresa. En aquest sentit, els processos d'autoavaluació i coavaluació preveuen l'ús d'eines de reflexió sobre el propi aprenentatge, com ara l'entorn personal d'aprenentatge, el portafolis lingüístic, el diari de lectura o el treball de recerca.

Els sabers bàsics que conduceixen a les matèries específiques de la matèria de Llengua i Cultura Llatines estan organitzats en cinc blocs. El primer, *traducció*, se centra en l'aprenentatge de la llengua llatina com a eina per traduir fragments i textos d'època clàssica, i comprèn dos subblocs: *unitats lingüístiques de la llengua llatina i traducció: tècniques, processos i eines*. El segon bloc, *plurilingüisme i reflexió sobre l'aprenentatge de la llengua llatina*, posa l'accent en les nocions d'evolució fonètica i en com l'aprenentatge de la llengua llatina, en concret la identificació i el reconeixement dels formants llatins, i amplia el repertori lèxic de l'alumnat perquè usi de manera més precisa els termes en les diferents situacions comunicatives. El tercer bloc, *educació literària*, integra tots els sabers implicats en la comprensió i la interpretació de textos literaris llatins, contribuint mitjançant un enfocament intertextual a la identificació i descripció d'universals formals i temàtics inspirats en models literaris clàssics. El quart bloc, *l'antiga Roma*, comprèn els coneixements i les estratègies necessàries per al desenvolupament d'un esperit crític i humanista, fomentant la reflexió sobre les semblances i les diferències entre passat i present. El cinquè i darrer bloc, *llegat i patrimoni*, recull els coneixements, les destreses i les actituds que permeten l'aproximació a l'erència material i immaterial de la civilització llatina, reconeixent-ne i apreciant-ne el valor com a font d'inspiració, com a tècnica i com a testimoni de la història.

En consonància amb el caràcter competencial d'aquest currículum, es convida a crear tasques interdisciplinàries, contextualitzades, significatives i rellevants, i a desenvolupar situacions d'aprenentatge on es consideri l'alumnat com a agent social progressivament autònom i responsable del seu propi procés d'aprenentatge, tenint en compte els seus repertoris i interessos, i les circumstàncies específiques. L'ensenyament de la llengua, cultura i civilització llatina ofereix oportunitats significatives de treball interdisciplinari que permeten combinar i activar els sabers bàsics de diferents matèries, contribuint d'aquesta manera que l'alumnat percebi la importància de conèixer el llegat clàssic per enriquir el seu judici crític i estètic, i la seva percepció de si mateix i del món que l'envolta. La coincidència de l'estudi amb el de la llengua i la cultura grega convida a un tractament coordinat d'ambdues matèries.

Competències específiques

Competència 1

Identificar els aspectes bàsics de la llengua llatina, resoldre i analitzar les unitats lingüístiques i reflexionar-hi mitjançant la comparació amb la llengua d'ensenyament i amb altres llengües del repertori individual de l'alumnat, per traduir textos llatins que siguin significatius per a l'estudiant.

Criteris d'avaluació

1r curs	2n curs
1.1 Dur a terme traduccions directes de frases o fragments breus, adaptats, de dificultat baixa, amb correcció ortogràfica i expressiva, per tal d'identificar i analitzar	1.1 Dur a terme traduccions directes i/o inverses de textos o fragments de dificultat mitjana o alta (originals o adaptats), amb correcció ortogràfica i expressiva, per tal

<p>unitats lingüístiques regulars de la llengua i apreciar variants i coincidències amb altres llengües conegudes per l'alumnat.</p> <p>1.2 Seleccionar de manera progressivament autònoma el significat apropiat de paraules polisèmiques i justificar la decisió, tenint en compte la informació cotextual o contextual i utilitzant eines de suport al procés de traducció en diferents suports, com ara llistes de vocabulari, glossaris, diccionaris, mapes o atles, correctors ortogràfics, gramàtiques i llibres d'estil, amb l'objectiu de millorar la competència lingüística de l'alumnat tant en la llengua de partida com d'arribada.</p> <p>1.3 Analitzar els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua llatina, seleccionant les estratègies més adequades i eficaces per superar aquestes dificultats i consolidar-ne l'aprenentatge, per tal de poder fer activitats de planificació del propi aprenentatge, l'autoavaluació i la coavaluació, com ara les proposades al portafolis europeu de les llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent-los explícits i compartint-los.</p>	<p>d'identificar i analitzar unitats lingüístiques regulars de la llengua i apreciar variants i coincidències amb altres llengües conegudes per l'alumnat.</p> <p>1.2 Ampliar el coneixement iniciat en el curs anterior de paraules polisèmiques, a partir de diversos suports, tant escrits com digitals, amb l'objectiu d'aprofundir en la millora de la competència lingüística de l'alumnat tant en la llengua de partida com d'arribada.</p> <p>1.3 Revisar i esmenar de manera progressivament autònoma les pròpies traduccions i la dels companys i companyes, per tal de ser capaç de fer propostes de millora i argumentar els canvis amb terminologia especialitzada a partir de la reflexió lingüística.</p> <p>1.4 Aprofundir en l'anàlisi dels progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua llatina, seleccionant les estratègies més adequades i eficaces per superar aquestes dificultats i consolidar-ne l'aprenentatge, amb l'objectiu de poder fer activitats de planificació del propi aprenentatge, l'autoavaluació i la coavaluació, com ara les proposades a primer.</p>
--	---

La traducció constitueix el nucli del procés d'aprenentatge de les llengües clàssiques. A aquest efecte, es proposa una progressió en l'aprenentatge per conduir l'alumnat cap al coneixement essencial de la morfologia, la sintaxi i el lèxic de la llengua llatina. A partir dels coneixements adquirits, l'alumnat tradueix, de manera progressivament autònoma, textos de dificultat adequada i gradual des del llatí (si cal, adaptats) a la llengua d'ensenyament amb atenció a la correcció ortogràfica i estilística. La traducció afavoreix la reflexió sobre la llengua, el maneig de termes metalingüístics i l'ampliació del repertori lèxic de l'alumnat. Es proposen dos enfocaments per desenvolupar aquesta competència específica. En primer lloc, la traducció com a procés que contribueix a activar els sabers bàsics de caràcter lingüístic com a eina i no com a fi, reforçant les estratègies d'anàlisi i d'identificació d'unitats lingüístiques de la llengua llatina, i complementant-les amb la comparació amb llengües conegudes, quan aquesta sigui possible. En segon lloc, la traducció com a mètode contribueix a desenvolupar la constància, la capacitat de reflexió i l'interès pel propi treball i la revisió, apreciant-ne el valor per a la transmissió de coneixements entre diferents cultures i èpoques.

Cal, a més, que l'alumnat aprengui a desenvolupar habilitats de justificació i argumentació de la traducció elaborada, atenent tant als mecanismes i les estructures lingüístiques de les llengües d'origen i destí com a referències intratextuals i intertextuals que siguin essencials per conèixer el context i el sentit del text. La mediació docent és imprescindible, així com una guia en l'ús de recursos i fonts bibliogràfiques d'utilitat. Tot això amb la finalitat última de

promoure l'exercici de reflexió sobre la llengua que es troba a la base de l'art i la tècnica de la traducció.

Competència 2

Distingir els ètims i formants llatins presents en el lèxic d'ús quotidià, identificant els canvis semàntics que hagin tingut lloc i establint una comparació amb la llengua d'ensenyament i altres llengües del repertori individual de l'alumnat, per deduir el significat etimològic del lèxic conegut i els significats de lèxic nou o especialitzat.

Criteris d'avaluació

1r curs	2n curs
<p>2.1 Deduir el significat etimològic d'un terme d'ús comú i habitual, tot atenent els canvis fonètics, morfològics o semàntics que hagin tingut lloc, per tal de millorar la precisió lèxica en la llengua o llengües d'ús habitual de l'alumne i alumna</p> <p>2.2 Comprendre els canvis fonètics, morfològics o semàntics de complexitat baixa que s'han produït tant des del llatí culte com des del llatí vulgar fins a la llengua d'ensenyament, servint-se, quan sigui possible, de la comparació amb altres llengües del repertori de l'alumnat com a base per millorar el coneixement i l'ús correcte de la llengua pròpia.</p> <p>2.3 Explicar, de manera guiada, la relació del llatí amb el català, el castellà i, si escau, l'aranès, amb l'objectiu d'apreciar la continuïtat de la llengua llatina fins als nostres dies en les llengües oficials de Catalunya.</p> <p>2.4 Identificar i denunciar prejudicis i estereotips lingüístics, adoptant una actitud de respecte i valoració de la diversitat com a riquesa cultural, lingüística i dialectal, per ajudar a crear una societat més tolerant i integradora.</p>	<p>2.1 Deduir el significat etimològic d'un terme d'ús específic i poc freqüent i inferir el significat de termes de nova aparició o procedents de lèxic especialitzat, aplicant, de manera guiada, estratègies de reconeixement de formants llatins, tot atenent els canvis fonètics, morfològics o semàntics que hagin tingut lloc, per tal de millorar la precisió lèxica en la llengua o llengües d'ús habitual de l'alumne i alumna.</p> <p>2.2 Comprendre els canvis fonètics, morfològics o semàntics de complexitat mitjana o alta que s'han produït tant des del llatí culte com des del llatí vulgar fins a la llengua d'ensenyament, servint-se, quan sigui possible, de la comparació amb altres llengües del repertori de l'alumnat com a base per millorar el coneixement i l'ús correcte de la llengua pròpia.</p> <p>2.3 Explicar la relació del llatí amb les llengües modernes més enllà de les llengües oficials de Catalunya, utilitzant amb iniciativa estratègies i coneixements de les llengües i els llenguatges que conformen el repertori de l'alumnat, amb l'objectiu d'apreciar la continuïtat de la llengua llatina fins als nostres dies en molts idiomes moderns, d'origen romànic o no.</p> <p>2.4 Analitzar críticament i denunciar prejudicis i estereotips lingüístics, adoptant una actitud de respecte i valoració de la diversitat com a riquesa cultural, lingüística i dialectal, per ajudar a crear una societat més tolerant i integradora.</p>

L'ensenyament de la llengua llatina des d'un enfocament plurilingüe permet a l'alumnat activar el seu repertori lingüístic individual, relacionant les llengües que el componen i identificant-hi arrels, prefixos i sufixos llatins, i reflexionant sobre els possibles canvis fonètics, morfològics o semàntics que hagin tingut lloc al llarg del temps. L'enfocament plurilingüe afavoreix el desenvolupament de les destreses necessàries per a la millora de l'aprenentatge de llengües noves i permet tenir en compte els diferents nivells de coneixements lingüístics de l'alumnat, així com els seus diferents repertoris individuals. Aquesta competència específica afavoreix un aprenentatge interconnectat de les llengües, reconeixent el caràcter del llatí com a llengua d'origen de diferents llengües modernes, amb l'objectiu d'apreciar la varietat de perfils lingüístics i contribuint a la identificació, la valoració i el respecte de la diversitat lingüística, dialectal i cultural per construir una cultura compartida.

L'estudi de l'evolució de la llengua llatina, partint des de formes tant de llatí culte com vulgar, ajuda a millorar la comprensió lectora i l'expressió oral i escrita, així com a consolidar i ampliar el repertori lèxic de l'alumnat en les llengües que el conformen, siguin d'origen romànic o no, oferint la possibilitat d'identificar i definir el significat etimològic dels termes i d'inferir significats de termes nous o especialitzats.

Competència 3

Interpretar i valorar, amb sentit crític, textos llatins de diferents gèneres i èpoques, assumint el procés creatiu com a complex i inseparable del context històric, social i polític i de les seves influències artístiques, per identificar-ne la genealogia i valorar-ne l'aportació a la literatura europea en general i catalana en particular.

Criteris d'avaluació

1r curs	2n curs
<p>3.1 Analitzar, interpretar i comentar textos i fragments literaris de diversa índole, de complexitat baixa i de forma guiada, aplicant estratègies d'anàlisi i reflexió que impliquin mobilitzar la pròpia experiència, com a eina per comprendre el món i la condició humana i desenvolupar la sensibilitat estètica i l'hàbit lector.</p> <p>3.2 Analitzar i explicar els temes, els tòpics, els gèneres i els valors ètics o estètics de fragments literaris llatins, des d'un enfocament intertextual guiat, per tal de valorar les arrels llatines de la civilització occidental.</p> <p>3.3 Identificar i definir paraules llatines que designen conceptes bàsics i fonamentals per a l'estudi i la comprensió de la civilització romana, i l'aprenentatge dels quals combina coneixements lèxics i</p>	<p>3.1 Analitzar, interpretar i comentar textos i fragments literaris de diversa índole, de complexitat mitjana-alta, aplicant estratègies d'anàlisi i reflexió que impliquin mobilitzar la pròpia experiència, com a eina per comprendre el món i la condició humana i desenvolupar la sensibilitat estètica i l'hàbit lector.</p> <p>3.2 Analitzar i explicar els temes, els tòpics, els gèneres i els valors ètics o estètics d'obres literàries llatines, comparant-les amb obres o fragments literaris posteriors (procedents especialment de la literatura catalana), des d'un enfocament intertextual guiat, per tal de valorar les arrels llatines de la civilització occidental.</p> <p>3.3 Identificar i definir paraules llatines que designen conceptes específics per a l'estudi i la comprensió de la civilització</p>

<p>culturals, en textos de diferents formats, per introduir l'alumnat en el coneixement de conceptes clau de la civilització llatina i universal.</p> <p>3.4 Crear textos breus, de manera individual o col·lectiva, amb una mínima intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'hagi partit de la civilització i la cultura llatines com a font d'inspiració, amb la finalitat que l'alumne o alumna sigui conscient de la utilitat de la llengua i la literatura llatines per millorar la llengua pròpia.</p>	<p>romana, i l'aprenentatge dels quals combina coneixements lèxics i culturals, en textos de diferents formats, perquè l'alumnat aprofundeixi en el coneixement de conceptes clau de la civilització llatina i universal.</p> <p>3.4 Crear textos d'una certa extensió, de manera individual o col·lectiva, amb una clara intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'hagi partit de la civilització i la cultura llatines com a font d'inspiració, amb la finalitat que l'alumne o alumna sigui conscient de la utilitat de la llengua i la literatura llatines per millorar la llengua pròpia.</p>
--	--

La lectura, el comentari i la interpretació de textos llatins pertanyents a diferents gèneres i èpoques constitueix un dels pilars de la matèria de Llengua i Cultura Llatines i és imprescindible perquè l'alumnat prengui consciència de la importància de l'ús de les fonts primàries per a l'obtenció d'informació. La comprensió i la interpretació d'aquests textos necessita un context històric, cívic, polític, social, lingüístic i cultural que ha de ser produpte de l'aprenentatge. El treball amb textos en edició bilingüe, complets o mitjançant fragments seleccionats, permet prestar atenció a conceptes i termes bàsics en llatí que impliquen un coneixement lèxic i cultural, per tal de contribuir a una lectura crítica i determinar els factors que justifiquen el seu valor com a clàssics. A més, el treball amb textos bilingües afavoreix la integració de sabers de caràcter lingüístic i no lingüístic, i ofereix la possibilitat de comparar diferents traduccions i enfocaments interpretatius, discutint-ne les fortaleses i debilitats respectives.

La lectura de textos llatins comporta generalment accedir a textos que no estan relacionats amb l'experiència de l'alumnat, per això és necessària l'adquisició d'eines d'interpretació que afavoreixin l'autonomia progressiva amb relació a la lectura pròpia i l'emissió de judicis crítics de valor. La interpretació de textos llatins comporta la comprensió i el reconeixement del seu caràcter fundacional de la civilització occidental, assumint l'aproximació als textos com un procés dinàmic que té en compte des del coneixement sobre el context i el tema fins al desenvolupament d'estratègies d'anàlisi i reflexió per donar sentit a la pròpia experiència, comprendre el món i la condició humana i desenvolupar la sensibilitat estètica. El coneixement de les creacions literàries i artístiques i dels fets històrics i llegendaris de l'antiguitat clàssica contribueix a fer més intel·ligibles les obres, identificant-ne i valorant-ne la pervivència en el nostre patrimoni cultural i els processos d'adaptació a les diferents cultures i als diferents moviments literaris, culturals i artístics que han pres les seves referències de models antics. La mediació docent per a l'establiment de la genealogia dels textos mitjançant un enfocament intertextual permet constatar la presència d'universals formals i temàtics al llarg de les èpoques, alhora que afavoreix la creació autònoma d'itineraris lectors que n'augmentin progressivament la complexitat, la qualitat i la diversitat al llarg de la vida.

Competència 4

Analitzar les característiques de la civilització llatina en l'àmbit personal, religiós i sociopolític, adquirint coneixements sobre el món romà i comparant críticament el present i el passat, per valorar les aportacions del món clàssic llatí al nostre entorn com a base d'una ciutadania democràtica i compromesa.

Criteris d'avaluació

1r curs	2n curs
<p>4.1 Explicar, a partir de criteris donats, els processos històrics i polítics, la vida quotidiana, les institucions i els costums de la societat romana per apreciar en la seva justa mesura les adaptacions i els canvis experimentats en vista de l'evolució de les societats i els drets humans, i afavorir el desenvolupament d'una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la memòria col·lectiva i els valors democràtics.</p> <p>4.2 Debatre sobre la continuïtat del llegat romà a la nostra societat, tot mostrant interès, empatia i respecte per les opinions dels altres.</p> <p>4.3 Elaborar treballs senzills sobre diversos aspectes del llegat de la civilització llatina en l'àmbit personal, religiós i sociopolític, localitzant, seleccionant i contrastant informació procedent de diferents fonts, calibrant-ne la fiabilitat i pertinència i respectant els principis de rigor i propietat intel·lectual, per tal de desvetllar en l'alumnat una actitud responsable i de respecte vers les fonts d'informació utilitzades.</p>	<p>4.1 Cercar, contrastar, seleccionar i combinar informacions obtingudes des de diferents fonts sobre la pervivència del llegat romà en el món modern i molt especialment en la cultura catalana.</p> <p>4.2 Debatre sobre la importància, l'evolució, l'assimilació o el qüestionament de diferents aspectes del llegat romà a la nostra societat, tot utilitzant estratègies retòriques i oratòries de manera guiada, per tal que l'estudiant prengui consciència del seu potencial paper com a mediador entre posicions contraposades quan sigui necessari, seleccionant i contrastant informació i experiències veraces i mostrant interès, respecte i empatia per altres opinions i argumentacions.</p> <p>4.3 Elaborar treballs de recerca de manera progressivament autònoma en diferents suports sobre aspectes del llegat de la civilització llatina en l'àmbit personal, religiós i sociopolític, localitzant, seleccionant i contrastant informació procedent de diferents fonts, calibrant-ne la fiabilitat i pertinència i respectant els principis de rigor i propietat intel·lectual, per tal de desvetllar en l'alumnat una actitud responsable i de respecte vers les fonts d'informació utilitzades.</p>

L'anàlisi de les característiques de la civilització llatina i de la seva aportació a la identitat europea comporta rebre informació expressada mitjançant de fonts llatines i contrastar-la, activant les estratègies adequades per poder reflexionar sobre el llegat d'aquestes característiques i la seva presència a la nostra societat. Aquesta competència específica es vertebrat al voltant de tres àmbits: el personal, que inclou aspectes com ara els vincles familiars i les característiques de les diferents etapes de la vida d'un home i d'una dona en el món antic o el respecte a les persones grans; el religiós, que comprèn, entre d'altres, el concepte antic del sagrat i la relació de l'individu amb les divinitats i els ritus, i el sociopolític,

que atén tant la relació de l'individu amb la ciutat i les institucions com les diferents formes d'organització en funció de les diferents formes de govern.

L'anàlisi crítica de la relació entre passat i present requereix la recerca d'informació guiada, en grup o de manera individual, en fonts tant analògiques com digitals, amb l'objectiu de reflexionar, des d'una perspectiva humanista, tant sobre les constants com sobre les variables culturals al llarg del temps. Els processos d'anàlisi crítica requereixen contextos de reflexió i comunicació dialògics, respectuosos amb l'herència de l'antiguitat clàssica i amb les diferències culturals que hi tenen l'origen i orientats a la consolidació d'una ciutadania democràtica i compromesa amb el món que l'envolta, per la qual cosa suposa una excel·lent oportunitat per posar en marxa tècniques i estratègies de debat i d'exposició oral a l'aula.

Competència 5

Valorar críticament el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural heretat de la civilització romana, interessant-se per la seva sostenibilitat i reconeixent-lo com a producte de la creació humana i com a testimoni de la història, per explicar el llegat material i immaterial llatí com a transmissor de coneixement i font d'inspiració de creacions modernes i contemporànies.

Criteris d'avaluació

1r curs	2n curs
<p>5.1 Identificar i explicar el llegat material i immaterial de la civilització romana com a font d'inspiració, i analitzar produccions culturals i artístiques posteriors (d'èpoques i orígens diferents) a partir de criteris donats, per prendre així consciència de la petja inesborrable que ha deixat damunt d'elles la civilització romana.</p> <p>5.2 Investigar, de manera guiada, el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural català i universal heretat de la civilització romana.</p> <p>5.3 Explorar les empremtes de la romanització i el llegat romà a l'entorn de l'alumnat, a partir de criteris donats, aplicant els coneixements adquirits, per tal de ser capaç de reflexionar sobre les implicacions dels diferents usos, donar exemples de la pervivència de l'antiguitat clàssica en la vida quotidiana i presentar els seus resultats per mitjà de diferents suports.</p>	<p>5.1 Aprofundir en la identificació i explicació del llegat material i immaterial de la civilització romana com a font d'inspiració, i analitzar produccions culturals i artístiques posteriors (de l'àmbit fonamentalment català) a partir de criteris donats, per prendre així consciència de la petja inesborrable que ha deixat damunt d'elles la civilització romana.</p> <p>5.2 Aprofundir en el coneixement i la valoració del patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural universal i, sobretot, català heretat de la civilització romana, interessant-se pels processos de construcció, preservació, conservació i restauració i per aquelles actituds cíviques que n'asseguren la sostenibilitat.</p> <p>5.3 Fomentar una actitud crítica i compromesa de l'alumnat per ser capaç de denunciar totes aquelles accions que puguin posar en risc la conservació del patrimoni romà (material o immaterial) i la seva pervivència en el futur, tot fent propostes d'acció coherents per protegir-lo i llegar-lo en perfectes condicions a les generacions futures.</p>

El patrimoni cultural, tal com assenyala la UNESCO, és alhora un producte i un procés que subministra a les societats un cabal de recursos que s'hereten del passat, es creen en el present i es transmeten a les futures generacions. És, a més, com succeeix amb la mitologia clàssica, font d'inspiració per a la creativitat i la innovació, i genera productes culturals contemporanis i futurs, per la qual cosa conèixer-lo i identificar-lo afavoreix la comprensió dels productes culturals i de la seva evolució i la seva relació al llarg del temps.

El llegat de la civilització romana, tant material com immaterial (restes arqueològiques, transmissió textual, organització i planificació de ciutats, mites i llegendes, usos socials, rituals, etc.), constitueix una herència excepcional, la sostenibilitat de la qual implica trobar l'equilibri just entre treure profit del patrimoni cultural per al moment present i preservar-ne la riquesa per a les generacions futures. En aquest sentit, la preservació del patrimoni cultural llatí requereix el compromís d'una ciutadania interessada a conservar el seu valor com a memòria col·lectiva del passat i a revisar i actualitzar les seves funcions socials i culturals, per ser capaços de relacionar-los amb els problemes actuals i mantenir-ne el sentit, el significat i el funcionament en el futur. La investigació sobre la pervivència de l'herència del món romà, així com dels processos de preservació, conservació i restauració implica l'ús de recursos, tant analògics com digitals, per accedir a espais de documentació com ara biblioteques, museus o excavacions.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos en què es pot desenvolupar l'aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent. Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos i circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds, amb les capacitats que sustenen l'enfocament competencial dels aprenentatges, la qual cosa modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer curs

Traducció

- Unitats lingüístiques de la llengua llatina
 - Aprendentatge i aplicació dels coneixements de l'abecedari i de la pronunciació de la llengua llatina per mitjà d'exercicis de lectura i escriptura de dificultat creixent.
 - Comprensió i aplicació pràctica del concepte de llengua flexiva: flexió nominal, pronominal i verbal de la llengua llatina en el procés de traducció.

- Interpretació i anàlisi de la sintaxi oracional: funcions i sintaxi dels casos i de les estructures oracionals, la concordança i l'ordre de les paraules en oracions simples en el context de comparació amb la llengua o llengües d'aprenentatge.
- La traducció: tècniques, processos i eines
 - Valoració de la importància de l'anàlisi morfosintàctica no tant *per se* sinó com a eina al servei de la traducció.
 - Identificació de les principals estratègies de traducció per aprofundir en el valor intrísec i extrínic dels textos llatins, originals o adaptats: formulació d'expectatives a partir de l'entorn textual (títol, obra, etc.) i del text mateix (camps temàtics, famílies de paraules, etc.), i també a partir del context; coneixement del tema; descripció de l'estructura i del gènere; peculiaritats lingüístiques senzilles dels textos traduïts (ús de temps, gèneres verbals, etc.), i errors freqüents de traducció i tècniques per evitar-los.
 - Maneig adequat de les eines de traducció: glossaris, diccionaris, atles o correctors ortogràfics en suport analògic o digital, etc., en el context d'anàlisi i comprensió de textos.
 - Presa de consciència de la importància de la traducció com a instrument que afavoreix el raonament lòtic, la constància, la memòria, la resolució de problemes i la capacitat d'anàlisi i síntesi per tal de millorar l'actitud cívica de l'alumnat i el seu paper en una societat tolerant i solidària.
 - Lectura, traducció i interpretació de textos llatins de dificultat baixa que aportin a l'alumnat elements de reflexió sobre valors de la civilització romana.
 - Foment de l'autoconfiança, l'autonomia i la iniciativa de l'alumnat en el trasllat de frases o textos llatins breus a la llengua d'aprenentatge, com a garantia de la seva estabilitat emocional, en el benentès que l'error, lluny de ser una mostra de fracàs, és una part integrant del propi procés d'aprenentatge que porta a tenir una actitud positiva de superació.
 - Establiment d'estratègies i adopció d'eines, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per a l'autoavaluació i la coavaluació en un món cada cop més interconnectat i en el qual les noves tecnologies i el treball cooperatiu són una realitat inqüestionable i la base d'una societat més rica, plural i ben informada.

Plurilingüisme

- Presentació de la família lingüística indoeuropea a partir d'unes nocions que comportin la identificació de la llengua llatina i d'altres llengües de l'entorn de l'alumnat.
- Domini i ús correcte del lèxic llatí, així com dels procediments bàsics de composició i derivació en la formació de paraules llatines, de lexemes, sufíxos i prefixos d'origen llatí en el lèxic d'ús comú, de les expressions llatines integrades a les llengües modernes i la seva utilització en diferents tipus de textos (literaris, periodístics, publicitaris, etc.) i de la influència d'aquest idioma en l'evolució de la llengua d'ensenyament i de la resta de llengües que conformen el repertori lingüístic individual de l'alumnat.
- Assimilació d'unes tècniques bàsiques per a l'elaboració de famílies lèxiques i d'un vocabulari bàsic llatí de freqüència a partir de les frases i textos traduïts a classe.
- Foment de l'interès i la curiositat dels i les alumnes per conèixer el significat etimològic de les paraules i la importància de l'ús adequat del vocabulari com a instrument bàsic en la comunicació, prenent novament com a base els textos o frases traduïts ja sigui de manera autònoma o sota l'orientació de l'ensenyant.

- Desvetllament en l'alumnat d'una actitud de respecte per totes les llengües i acceptació de les diferències culturals de la gent que les parla com a element enriquidor de la pròpia personalitat.
- Maneig adequat de les eines analògiques i digitals per a l'aprenentatge de la llengua llatina.
- Coneixement de les expressions i lèxic bàsic llatí per compartir amb els altres la reflexió sobre la comunicació, la llengua i les eines de comunicació i aprenentatge, enteses aquestes com a part fonamental de l'educació integral de l'alumnat.

Educació literària

- Aproximació i anàlisi de la literatura llatina a partir d'exemples pràctics extrets d'obres literàries de diferents èpoques i dels principals gèneres literaris, ja sigui per mitjà de les explicacions de l'ensenyançant o amb la lectura de fragments traduïts: origen, tipologia, cronologia, temes, motius, tradicions, característiques i principals autors i autòres.
- Introducció de l'alumnat als rudiments de la crítica literària de manera coordinada amb la resta de matèries de l'àrea lingüística, per tal que es pugui aprofundir convenientment en la lectura, interpretació i valoració dels textos llatins i la seva importància per a la configuració del llegat literari occidental.
- Foment de l'interès de l'alumnat cap a la literatura com a font de plaer i de coneixement del món a partir, fonamentalment, de fragments seleccionats i, eventualment, d'obres senceres, mitjançant la lectura amb perspectiva de gènere.
- Conscienciació de l'alumnat sobre la necessitat de respectar la propietat intel·lectual i els drets d'autor pel que fa a les fonts consultades i els continguts utilitzats, en el benentès que el plagi atempta contra la creació artística i literària.

L'antiga Roma

- Coneixement de la geografia de l'antiga Roma i del seu procés d'expansió des del naixement fins a la caiguda de l'Imperi romà (topografia, nom i funció dels principals llocs i viatgers il·lustres) a partir de fragments de textos literaris traduïts i de mapes.
- Familiarització de l'alumnat amb la història de l'antiga Roma: etapes, formes de govern en la història del món romà, fites de la història; llegendes i principals episodis de la història de Roma; personalitats històriques rellevants de la història de Roma, la seva biografia en context i la seva importància per a Europa.
- Coneixement dels trets principals de l'organització política i social de Roma i valoració del seu paper com a part essencial de la història i la cultura de la societat actual.
- Aproximació a les institucions, creences i formes de vida de la civilització romana amb una mirada crítica vers els aspectes que atempten contra la igualtat de gènere i d'oportunitats i que, segons els criteris actuals, mereixen un clar rebuig.
- Presa de consciència sobre l'aportació crucial de Roma a la cultura i el pensament de la societat occidental a partir d'exemples procedents de cultures i èpoques diferents.
- Percepció del mar Mediterrani (*Mare Nostrum*) com a cruïlla de cultures ahir i avui i com a marc ideal per compartir idees i projectes comuns, tot mostrant un clar rebuig cap a actituds intolerants o xenòfobes respecte de realitats humanes com ara la dels refugiats.

Llegat i patrimoni

- Valoració de la importància dels conceptes de llegat, herència i patrimoni a partir, fonamentalment, de realitats properes de l'alumnat.
- Coneixement dels principals suports d'escriptura (tipus, preservació i models) a partir tant de restes arqueològiques com de la lectura de textos grecs traduïts.
- Identificació dels principals mites clàssics en manifestacions literàries i artístiques de l'antiga Roma i valoració de la importància que aquesta disciplina ha tingut i segueix tenint en la història de la humanitat a partir d'exemples de llengües, cultures i èpoques diferents.
- Reconeixement de les fases i abast de la romanització a la península Ibèrica i especialment dins del territori de Catalunya i de les petjades de la seva pervivència en el món actual, tot emprant referents que permetin a l'alumnat identificar-los i connectar-los amb la seva realitat més propera.
- Identificació de les principals obres públiques romanes i valoració de la importància de la seva conservació, preservació i restauració per tal de garantir-ne la sostenibilitat i la transmissió, en el millor estat possible, a les generacions futures.
- Coneixement de les representacions i els festivals teatrals, les competicions atlètiques i les institucions polítiques de l'antiga Roma, en el context de la seva pervivència i aportacions a la realitat de l'alumnat.
- Identificació de les principals institucions polítiques romanes i presa de consciència de la seva influència i pervivència en el sistema polític actual.
- Valoració de la importància del discurs públic per a la vida política i social com a base per a la democràcia i la igualtat de drets, per tal de formar alumnes amb una actitud crítica davant de tota mena d'actes i decisions que atemptin contra aquests principis.
- Iniciació en les tècniques bàsiques d'exposició oral i de debat, mostrant sempre una actitud de respecte cap a les opinions dels altres.
- Introducció de l'alumnat al món de l'oràtoria clàssica a partir del coneixement i la imitació de models llatins donats.
- Valoració de les principals obres artístiques de l'antiguitat romana, de la seva continuïtat i influència en el món occidental en general i català en particular, a partir d'exemples pràctics, per apreciar el grau de dependència de moltes manifestacions artístiques actuals respecte dels seus referents romans.
- Coneixement dels principals llocs arqueològics, museus o festivals relacionats amb l'antiguitat clàssica i presa de consciència de la necessitat de visitar-los amb una actitud de respecte, com a exemples que són de la continuïtat del patrimoni cultural romà fins als nostres dies.

Segon curs

Traducció

- Unitats lingüístiques de la llengua llatina
 - Aplicació pràctica del concepte de llengua flexiva: flexió nominal, pronominal i verbal de la llengua llatina en el procés de traducció i interpretació.
 - Interpretació i anàlisi de la sintaxi oracional: sintaxi dels casos i de les estructures oracionals i la concordança i l'ordre de les paraules en oracions compostes en el context de comparació amb la llengua o llengües d'aprenentatge.

- La traducció: tècniques, processos i eines
 - Valoració de la importància de l'anàlisi morfosintàctica no tant *per se* sinó com a eina al servei de la traducció i la interpretació.
 - Identificació i aplicació pràctica de les principals estratègies de traducció, per aprofundir en el valor intrísec i extrínic dels textos llatins, originals o adaptats: formulació d'expectatives a partir de l'entorn textual (títol, obra, etc.) i del text mateix (camps temàtics, famílies de paraules, etc.), així com a partir del context; coneixement del tema; descripció de l'estructura i el gènere; peculiaritats lingüístiques més complexes dels textos traduïts (discurs directe/indirecte, pregunta retòrica, etc.); errors freqüents de traducció i tècniques per evitar-los.
 - Maneig adequat de les eines de traducció: glossaris, diccionaris, atles o correctors ortogràfics en suport analògic o digital, etc., en el context d'anàlisi, comprensió i interpretació de textos.
 - Aprendentatge i aplicació pràctica de les tècniques pròpies de la lectura comparada i del comentari de textos bilingües com a eines bàsiques per a la comprensió de tots els vessants lingüístics i literaris dels textos traduïts: estratègies de comparació de traduccions originals i impreses fent servir terminologia metalingüística.
 - Comprensió i identificació dels recursos estilístics més específics i de la seva relació amb el contingut del text per facilitar-ne la interpretació.
 - Aplicació de les estratègies que facilitin la producció de textos breus en llatí a partir d'exemples donats, com a reconeixement de la importància de l'ús de la llengua llatina per millorar el domini d'altres llengües properes a l'alumnat.
 - Lectura, traducció i interpretació de textos llatins de dificultat mitjana-alta que aportin a l'alumnat elements de reflexió sobre valors de la civilització romana.
 - Presa de consciència de la importància de la traducció com a instrument que afavoreix el raonament lòtic, la constància, la memòria, la resolució de problemes i la capacitat d'anàlisi i síntesi per tal de millorar l'actitud cívica de l'alumnat i el seu paper en una societat tolerant i solidària.
 - Establiment d'estratègies i adopció d'eines, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per a l'autoavaluació i la coavaluació en un món cada cop més interconnectat i en el qual les noves tecnologies i el treball cooperatiu són una realitat inqüestionable i la base d'una societat més rica, plural i ben informada.

Plurilingüisme

- Domini i ús correcte del lèxic llatí i de procediments de complexitat mitjana-alta de composició i derivació en la formació de paraules llatines, de lexemes, sufíxos i prefixos d'origen llatí a l'hora de treballar el lèxic específic de les ciències i la tècnica, de les expressions llatines integrades a les llengües modernes i la seva utilització en diferents tipus de textos (literaris, periodístics, publicitaris, etc.), de la influència d'aquest idioma en l'evolució de la llengua d'ensenyament i de la resta de llengües que conformen el repertori lingüístic individual de l'alumnat.
- Ampliació de les tècniques bàsiques apreses a primer per a l'elaboració de famílies lèxiques i d'un vocabulari bàsic llatí de freqüència a partir dels textos traduïts a classe.
- Explicació i comprensió dels canvis fonètics més complexos des del llatí culte i el llatí vulgar a partir d'exemples procedents del camp de coneixements de l'alumnat.
- Foment de l'interès i la curiositat dels i les alumnes per conèixer el significat etimològic de les paraules i la importància de l'ús adequat del vocabulari com a instrument bàsic en la

comunicació, prenent novament com a base els textos traduïts —preferentment de manera autònoma— per l'alumnat.

- Reforç de l'actitud de respecte de l'alumnat per totes les llengües i acceptació de les diferències culturals de la gent que les parla com a element enriquidor de la pròpia personalitat.
- Valoració de la importància de la tècnica de traducció per a l'assimilació i l'ús de continguts lingüístics en altres idiomes moderns.
- Maneig adequat de les eines analògiques i digitals per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb estudiants de llatí a escala transnacional, per tal de fomentar la interrelació i l'enriquiment personal i emocional de l'alumnat.
- Coneixement i ús correcte en diversos contextos orals i escrits de les expressions i el lèxic específic llatí per compartir amb els altres la reflexió sobre la comunicació, la llengua i les eines de comunicació i aprenentatge, enteses aquestes com a part fonamental de l'educació integral de l'alumnat.

Educació literària

- Aprofundiment en l'anàlisi de les principals etapes i vies de transmissió de la literatura llatina a partir d'exemples pràctics extrets d'obres literàries de diferents èpoques, així com dels principals gèneres literaris, ja sigui per mitjà de les explicacions de l'ensenyant o amb la lectura de fragments traduïts: origen, tipologia, cronologia, temes, motius, tradicions, característiques i principals autors i autòres.
- Aprofundiment en els principis de la crítica literària de manera coordinada amb la resta de matèries de l'àrea lingüística, per tal que es pugui aprofundir convenientment en la lectura, la interpretació i la valoració dels textos llatins i la seva importància per a la configuració del llegat literari occidental.
- Argumentació i justificació de la influència i pervivència de la literatura llatina en la producció cultural europea en general i catalana en particular a partir de la lectura i el comentari de fragments d'obres en prosa i de poemes on es faci evident aquesta influència.
- Foment de la lectura d'obres llatines traduïdes a alguna de les llengües del repertori lingüístic de l'alumnat i d'obres literàries d'altres llengües, especialment catalanes, que posin de manifest la influència determinant de la literatura llatina sobre la catalana, així com d'episodis històrics clau per a les relacions seculars de Catalunya amb Roma.
- Establiment d'analogies de diferències entre els gèneres literaris llatins i els de les literatures modernes a partir d'obres o fragments concrets que permetin apreciar tant el llegat clàssic de la cultura occidental com els trets d'innovació que li són propis.
- Aprofundiment en els principis bàsics de la crítica literària de manera coordinada amb la resta de matèries de l'àrea lingüística, com a eina per optimitzar la lectura, la interpretació i la valoració dels textos llatins i la seva importància per a la configuració del llegat literari occidental.
- Foment de l'interès de l'alumnat cap a la literatura com a font de plaer i de coneixement del món a partir, fonamentalment, d'obres senceres i, eventualment, de fragments seleccionats, mitjançant la lectura amb perspectiva de gènere.
- Conscienciació de l'alumnat sobre la necessitat de respectar la propietat intel·lectual i els drets d'autor respecte de les fonts consultades i els continguts utilitzats, en el benentès que el plagi atempta contra la creació artística i literària.

L'antiga Roma

- Aprofundiment en el coneixement de l'organització política i social de l'antiga Roma i valoració del seu paper com a part essencial de la història i de la cultura de la societat actual, amb exemples —sempre que sigui possible, originals— procedents d'obres llatines de referència.
- Interpretació de les institucions, les creences i les formes de vida de la civilització llatina des de la perspectiva sociocultural actual i amb una mirada crítica vers els aspectes de la civilització llatina que atempten contra la igualtat de gènere i d'oportunitats i que, segons els criteris actuals, mereixen un clar rebuig.
- Presa de consciència sobre l'aportació crucial de Roma a la cultura i al pensament de la societat occidental en general i catalana en particular a partir d'exemples procedents de cultures i èpoques diferents.
- Coneixement dels trets més específics de l'organització política i social de Roma i valoració del seu paper com a part essencial de la història i de la cultura de la societat actual, amb exemples —sempre que es pugui, originals— procedents d'obres llatines de referència.
- Valoració de la relació de l'antiga Roma amb cultures i religions estrangeres en contacte (Grècia, Judea, poblacions indígenes, cristianisme, cultes orientals, etc.), per desvetllar entre els i les alumnes una actitud de respecte vers persones i realitats culturals diferents, en el benentès que la interculturalitat és un valor a defensar i un model a seguir en el món actual.
- Percepció del mar Mediterrani (*Mare Nostrum*) com a cruïlla de cultures ahir i avui i com a marc ideal per compartir idees i projectes comuns, tot mostrant un clar rebuig cap a actituds intolerants o xenòfobes respecte de realitats humanes com la dels refugiats.

Llegat i patrimoni

- Valoració de la importància dels conceptes de llegat, herència i patrimoni a partir tant de realitats properes de l'alumnat com d'altres de més allunyades però igualment útils.
- Presa de consciència del valor *per se* de la transmissió textual romana i com a patrimoni cultural i font de coneixement mitjançant diferents cultures i èpoques.
- Valoració de la important presència dels principals mites clàssics en manifestacions literàries i artístiques i de la importància que aquests mites han tingut i segueixen tenint en la història de la humanitat, partint d'exemples de llengües, cultures i èpoques diferents.
- Identificació de les principals obres públiques romanes així com de la seva continuïtat fins a temps moderns, i valoració de la importància de la seva conservació, preservació i restauració per tal de garantir-ne la sostenibilitat i la transmissió, en el millor estat possible, a les generacions futures.
- Coneixement dels aspectes més específics del dret romà i valoració de la seva importància i influència en el sistema jurídic actual, a partir, sempre que sigui possible, d'exemples coneguts per l'alumnat.
- Aprofundiment en l'estudi i reconeixement de les fases i l'abast de la romanització d'Hispània i de les petjades de la seva pervivència en el món actual, tot emprant referents que permetin a l'alumnat prendre consciència que, en gran manera, som hereus directes de l'antiga Roma.

- Identificació de les institucions polítiques romanes més específiques i presa de consciència de la seva influència i pervivència en el sistema polític actual.
- Valoració de la importància del discurs públic per a la vida política i social com a base per a la democràcia i la igualtat de drets, per tal de formar alumnes amb una actitud crítica davant de tota mena d'actes i decisions que atemptin contra aquests principis.
- Aprofundiment en les tècniques específiques d'exposició oral i de debat, mostrant sempre una actitud de respecte cap a les opinions dels altres.
- Aprofundiment en el món de l'oratorià clàssica a partir del coneixement i de la imitació de models llatins donats.
- Valoració de les principals obres artístiques de l'antiguitat romana de la seva continuïtat i influència en el món occidental, a partir d'exemples pràctics, per apreciar el grau de dependència de moltes manifestacions artístiques actuals respecte dels seus referents romans.
- Aprofundiment en l'estudi dels principals llocs arqueològics, museus o festivals relacionats amb l'antiguitat clàssica i presa de consciència de la necessitat de visitar-los amb una actitud de respecte, com a exemples que són de la continuïtat del patrimoni cultural romà fins als nostres dies.